

**НАРЕДБА за реда и начина за организиране на националните
инвентаризации на емисиите на вредни вещества и парникови газове в
атмосферата**

Приета с ПМС № 261 от 28.08.2014 г., обн., ДВ, бр. 74 от 5.09.2014 г., в сила от 5.09.2014 г.

**Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. С наредбата се регламентират редът и начинът за организиране, включително извършване и докладване, на националните инвентаризации на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух за изпълнение на ангажиментите на Република България по Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (КТЗВДР) (ДВ, бр. 45 от 2003 г.) и на емисиите на парникови газове по Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (РКОНИК) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.) и по Протокола от Киото към РКОНИК (ДВ, бр. 68 от 2005 г.).

**Глава втора
НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА ИНВЕНТАРИЗАЦИИ НА ЕМИСИИ НА ВРЕДНИ
ВЕЩЕСТВА И НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ В АТМОСФЕРАТА**

Чл. 2. (1) Националната система за инвентаризации на емисии на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата обхваща всички дейности и задължения по изпълнение на ангажиментите на Република България по чл. 1 и включва следните елементи:

1. компетентни органи и задължения;
2. ред и начин за извършване на националните инвентаризации;
3. осигуряване и контрол на качеството на данните от националните инвентаризации по чл. 1;
4. документиране и архивиране на данните от националните инвентаризации по чл. 1;
5. международни проверки на Националната система за инвентаризации на емисии на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата.

(2) Извършването и докладването на инвентаризации на емисиите на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата с цел изпълнение на ангажиментите на страната се осигуряват чрез елементите на системата по ал. 1.

Глава трета

КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Чл. 3. (1) Компетентни органи за извършване на националните инвентаризации по чл. 1 са:

1. министърът на околната среда и водите;
2. министърът на земеделието и храните;
3. министърът на икономиката и енергетиката;
4. министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
5. министърът на вътрешните работи;
6. председателят на Националния статистически институт (НСИ);
7. изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към министъра на околната среда и водите;
8. изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) към министъра на земеделието и храните;
9. изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите (ИАГ) към министъра на земеделието и храните;
10. изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
11. изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Железопътна администрация" към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
12. изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Морска администрация" към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
13. изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Проучване и поддържане на река Дунав" към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
14. директорите на националните паркове към министъра на околната среда и водите.

(2) В извършването на националните инвентаризации по чл. 1 участват и браншови организации, научни и образователни институции съгласно тяхната компетентност, като предоставят информация и подпомагат дейността на органите по ал. 1 при изпълнение на задълженията им по чл. 12.

Чл. 4. Министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице координира обмена на информация съгласно изискванията на КТЗВДР и на РКОНИК, като:

1. разработва и актуализира стратегическите документи и нормативната уредба в областта на околната среда, които са свързани с извършване на националните инвентаризации по чл. 1;
2. осигурява експертен и технически капацитет в системата на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) за извършване на националните инвентаризации по чл. 1;
3. осигурява необходимия капацитет и информация съвместно с Министерството на земеделието и храните и ИАГ за извършване на докладванията по чл. 3, т. 2, букви "а" и "б" и чл. 10, ал. 1 на Решение № 529/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно правила за отчитане на емисиите и

поглъщанията на парникови газове, дължащи се на дейности във връзка със земеползването, промените в земеползването и горското стопанство, и относно информация за действията, свързани с тези дейности (ОВ, L 165/80 от 18 юни 2013 г.);

4. чрез дирекция "Опазване чистотата на въздуха" предоставя на ИАОС копия в електронен формат на годишните отчети за флуорираните парникови газове за предходната година, докладвани по глава пета на Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 842/2006 относно някои флуорирани парникови газове, приета с Постановление № 336 на Министерския съвет от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 3 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 2 и 7 от 2011 г. и бр. 55 от 2012 г.), ежегодно до 31 май;

5. чрез директорите на националните паркове изпращат в ИАОС информация за предходната година относно опожарените площи на територията на националните паркове в хектари (ha) по видове опожарена растителност: широколистна; иглолистна; смесена; треви, незалесени площи и мъртва горска постилка, ежегодно до 30 септември.

Чл. 5. Министерът на земеделието и храните или оправомощено от него длъжностно лице изпълнява своите задължения при извършването на националните инвентаризации по чл. 1, като ежегодно до 30 септември изпраща в ИАОС следните данни за предходната година:

1. чрез Главна дирекция "Земеделие и регионална политика" информация за:
 - а) извършените промени на предназначението по смисъла на Закона за опазване на земеделските земи на всички земеделски земи за неземеделски нужди;
 - б) размера на обработваемата земя (общо за страната) в хиляди хектари (хил. ha);
 - в) брой на селскостопанските животни (към съответната дата), включително среден млеконадой от крава годишно (l/y per capita);
 - г) произведената селскостопанска продукция по растителни култури (t/y);
 - д) площи с основни култури, наторени със синтетични азотни торове, в хектари (ha);
 - е) статистическа информация, свързана с ежегодните промени в използваната земеделска площ и площите със селскостопанско предназначение;
 - ж) последно актуализираната информация относно баланса на селскостопанския фонд по начин на трайно ползване и по области;
 - з) последно актуализираната информация относно баланса на физическите блокове по начин на трайно ползване и баланса на легитимните площи от системата за идентификация на земеделските парцели;
2. чрез Българската агенция по безопасност на храните – информация за употребата на синтетични азотни торове, общо за страната в тонове годишно (t/y).

Чл. 6. Министерът на икономиката и енергетиката или оправомощено от него длъжностно лице участва в извършването на националните инвентаризации по чл. 1 в сектор "Енергия", подсектор "Енергетика", като ежегодно до 30 ноември изпраща в ИАОС следните данни за предходната година:

1. дължината на газоразпределителните мрежи, в км;
2. дължина на газопреносната мрежа за доставки на природен газ на територията на страната, в км;
3. дължина на газопреносната мрежа за доставки на природен газ през територията на страната, в км;
4. количество продаден природен газ в страната по видове потребители – небитови и битови, Nm³;

5. пренесени количества природен газ през територията на страната по направления, Nm³.

Чл. 7. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията или оправомощено от него длъжностно лице координира дейността на органите по чл. 3, ал. 1, т. 10 – 13 и участва в извършването на националните инвентаризации по чл. 1 в сектор "Енергия", подсектор "Транспорт", като ежегодно до 30 ноември изпраща в ИАОС данни за натуралните показатели за предходната година от органите по чл. 3, ал. 1, т. 10 – 13 и от Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" съобразно тяхната компетентност.

Чл. 8. Министърът на вътрешните работи или оправомощено от него длъжностно лице участва в извършването на националните инвентаризации по чл. 1 в сектор "Енергия", подсектор "Транспорт", като ежегодно до 30 ноември изпраща в ИАОС следните налични данни за предходната година:

1. брой на регистрираните в страната моторни превозни средства по областни дирекции на Министерството на вътрешните работи/Столичната дирекция на вътрешните работи (ОДМВР/СДВР);
2. брой на въведените в регистъра моторни превозни средства по вид гориво и екологична категория на двигателя (Euro I, Euro II, Euro III и др.).

Чл. 9. Председателят на НСИ или оправомощено от него длъжностно лице участва в извършването на националните инвентаризации по чл. 1, като:

1. ежегодно до 30 ноември изпраща в ИАОС следните данни за предходната година:

- а) окончателни данни за баланси на енергийните продукти в специфични мерни единици (СМЕ) във формата на ЕВРОСТАТ и използваните коефициенти за превръщане от СМЕ в тераджаули (TJ), както и Националния енергиен баланс в съответните мерни единици;

- б) предварителни данни и до 15 януари на следващата година – окончателни данни, както следва:

- аа) натуралните показатели и изчислените емисии на вредни вещества в предварително съгласувани формат и обем за следните сектори: горивни процеси в енергетиката и трансформация на енергия; непромишлени горивни инсталации; горивни процеси в промишлеността; производствени процеси; добив и дистрибуция на изкопаеми горива и геотермална енергия; използване на разтворители; земеделие; природа;

- бб) за обема на производството на промишлени продукти по продуктови позиции (xx xx xx xx) на действащата номенклатура (ПРОДПРОМ) в съответните измерителни единици;

- вв) за образуваните битови отпадъци (в 1000 t/y), включително на глава от населението (в kg/y per capita);

- гг) за събраните битови отпадъци, включително депонираните, съхраняваните и предадените за рециклиране (в 1000 t/y);

- дд) за броя на депата за битови отпадъци и на селищата, обхванати от организирани системи за сметосъбиране, включително дела на обслужваното от последните население (в %);

- в) данни (съгласно таблици 1, 2 и 3 от приложение № 3 към годишния отчет на НСИ) за:

аа) образувани отпадъчни води и води от охлаждащи процеси от наблюдаваните стопански единици по икономически дейности;

бб) третиран и отведени отпадъчни води и води от охлаждащи процеси по икономически дейности;

г) данни за подсектор "F газове" във формат, съгласуван между НСИ и ИАОС;

2. при промяна/актуализиране на натуралните показатели по т. 1 назад във времето в докладвания период/във времеви период за докладване (от 1988 г. за РКОНИК, и от 1990 г. – за КТЗВДР), своевременно ги изпраща на ИАОС;

3. Националният статистически институт извършва преизчисление на емисиите на вредни вещества за периода на докладване (от 1990 г.) съгласно изискванията на КТЗВДР и ги предоставя на ИАОС за отразяване във формата на докладване в следните случаи:

а) при възникнали обстоятелства по т. 2;

б) при промяна в начина, по който са получени или използвани натуралните показатели и емисионните фактори;

в) при промяна на използваната методология (метод на изчисление, Tier).

Чл. 10. Изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице координира цялостната дейност по извършване на националните инвентаризации по чл. 1, като:

1. информира своевременно всички органи за съответните изменения в действащите ръководства и/или методики (национални, общоевропейски и/или международни) за извършване и докладване на националните инвентаризации по чл. 1, включително в Ръководството за инвентаризация на емисии на парникови газове на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC) от 2006 г., и/или в Единната методика на МОСВ за инвентаризация на емисиите на вредни вещества в атмосферата;

2. информира своевременно всички органи в случаите на промени в съответните срокове и формат, включително обхват и съдържание, в които следва да бъдат представени наличните данни за натуралните и свързаните с тях показатели, необходими за извършване на националните инвентаризации по чл. 1;

3. ежегодно изготвя предварителен и окончателен вариант на националните инвентаризации по чл. 1 в съответните срокове и формат, включително обхват и съдържание;

4. ежегодно до 31 октомври предоставя на НСИ данни за отпадъци за предходната година;

5. осигурява обучение на експертите от органите по чл. 3 по отношение на участието им в извършването на националните инвентаризации по чл. 1.

Чл. 11. Изпълнителният директор на ИАГ или оправомощено от него длъжностно лице ежегодно до 30 септември изпраща в ИАОС следните данни за предходната година:

1. отчет за разпределение на общата горска площ по вид на горите (в хектари) съгласно отчетна форма 1-ГФ;

2. отчет за разпределение на залесената площ в хектари по дървесни видове и възраст съгласно последната актуална отчетна форма 2-ГФ;

3. отчет за разпределение на дървесния запас в кубични метри по дървесни видове и възраст съгласно последната актуална отчетна форма 3-ГФ;

4. отчет за добитата маса съгласно последната актуална отчетна форма 5-ГФ;

5. площ на включените в горските територии стари гори (гори, изключени за изкореняване, но неизкоренени, както и гори на възраст над 20 години, които не са устроени досега);

6. площ на залесените територии извън горския фонд с възраст на насажденията до 20 години;

7. площ на самозалесените територии извън горския фонд с възраст на насажденията до 20 години;

8. данни за земи и гори от горския фонд, за които е извършена промяна на предназначението и са учредени вещни права върху горските площи;

9. опожарени горски площи общо за страната в хектари (ha) по видове опожарена растителност: широколистна; иглолистна; смесена; треви, незалесени площи и мъртва горска постилка.

Чл. 12. Органите по чл. 3 са длъжни:

1. да участват в разработването, избора и/или определянето на националните (специфичните за страната) емисионни фактори/коефициенти и/или други показатели, използвани за определяне на емисиите на вредни вещества и парникови газове, в рамките на националните инвентаризации по чл. 1 съобразно своята компетентност;

2. да правят предложения за подобряване и/или оптимизиране на процедурата по извършване на инвентаризациите по чл. 1;

3. да осигуряват съответния експертен и технически капацитет във връзка с изпълнението на ангажиментите им по т. 1 и 2.

Глава четвърта

РЕД И НАЧИН ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ИНВЕНТАРИЗАЦИИТЕ

Чл. 13. (1) Изпълнителната агенция по околна среда изготвя проект и извършва националните инвентаризации по чл. 1 в следната последователност:

1. изготвя план за действие за извършване на инвентаризациите на емисии на вредни вещества и на парникови газове съгласно приложение № 1 ежегодно до 30 юни;

2. изпраща писма до органите по чл. 3 за предоставяне на данни за натуралните показатели от тяхната компетентност;

3. събира и обобщава на национално ниво получените данни за натуралните показатели;

4. съвместно с експерти от органите по чл. 3 определя методологичния подход за изчисляване на емисиите на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата;

5. изготвя предварителни инвентаризации на емисиите на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата в сроковете съгласно приложение № 2;

6. изготвя предварителни национални доклади за извършените инвентаризации на емисии на вредни вещества и на парникови газове в атмосферата съгласно определените формати и в сроковете съгласно приложение № 2;

7. изпраща предварителните инвентаризации по т. 5 и предварителните национални доклади по т. 6 за проверка от експертите по осигуряване на качеството по чл. 15, ал. 5; проверката се извършва в срок 14 дни от получаването на документите по предварителните инвентаризации по т. 5 и предварителните национални доклади по т. 6 за проверка от експертите по осигуряване на качеството по чл. 15, ал. 5;

8. изготвя окончателни инвентаризации и окончателни национални доклади, като отразява забележките и препоръките на експертите по осигуряване на качеството по т. 7;

9. изпраща в МОСВ окончателни инвентаризации и националните доклади по т. 8 за докладване пред секретариатите на РКОНИК и КТЗВДР в срок 5 дни преди сроковете по приложение № 2.

(2) След съгласуване с компетентните дирекции на МОСВ планът за действие по ал. 1, т. 1 се утвърждава от изпълнителния директор на ИАОС и се изпраща до всички органи по чл. 3 за сведение и изпълнение.

Чл. 14. (1) Националните инвентаризации по чл. 1 се извършват съгласно утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите Единна методика.

(2) Единната методика по ал. 1 се актуализира периодично в съответствие с въведените актуализации в общоприетите европейски и/или други методики, както и при определяне на национални, специфични за страната емисионни фактори.

(3) При липса на методология за изчисляване на емисии от даден сектор в Единната методика по ал. 1 се използва методология от общоприетите европейски и/или международни методики:

1. Ръководство за инвентаризация на емисии на парникови газове на IPCC от 2006 г.;

2. Ръководство за инвентаризация на емисии на вредни вещества – ЕМЕП/CORINAIR.

Глава пета

ОСИГУРЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ ОТ ИНВЕНТАРИЗАЦИИТЕ

Чл. 15. (1) Изпълнителната агенция по околна среда изготвя проект на Национален план за управление на качеството на данните от националните инвентаризации по чл. 1, който се утвърждава от министъра на околната среда и водите. С Националния план се определят процедурите по контрол на качеството.

(2) Националният план по ал. 1 се изпраща на всички органи по чл. 3.

(3) Изпълнителната агенция по околна среда координира дейностите по прилагането на утвърдения план по ал. 1.

(4) Органите по чл. 3 съобразно компетенциите си определят със заповеди експертите, отговорни за прилагането на изискванията на Националния план по ал. 1.

(5) Органите по чл. 3 гарантират качеството на предоставяните от тях данни в ИАОС, прилагайки изискванията на националните и международните стандарти и/или вътрешни правила и процедури по качество в тяхната област за набиране, обработка и разпространение на данни за натуралните и/или други, свързани с тях показатели.

Глава шеста
ДОКУМЕНТИРАНЕ И АРХИВИРАНЕ НА ДАННИТЕ ОТ
ИНВЕНТАРИЗАЦИИТЕ

Чл. 16. (1) Изпълнителната агенция по околна среда създава и поддържа система за документиране и архивиране на националните инвентаризации по чл. 1.

(2) Системата по ал. 1 съдържа всички официални и работни документи, съпътстващи процеса по извършване на националните инвентаризации по чл. 1.

(3) Документите по ал. 2 осигуряват пълна проследимост на използваните методики и на реда, по който са изготвени националните инвентаризации по чл. 1.

(4) Документите по ал. 2 се съхраняват на хартиен носител и в електронен формат по ред, определен със заповед на изпълнителния директор на ИАОС.

Глава седма
МЕЖДУНАРОДНИ ПРОВЕРКИ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА
ИНВЕНТАРИЗАЦИИ НА ЕМИСИИ НА ВРЕДНИ ВЕЩЕСТВА И НА
ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ В АТМОСФЕРАТА

Чл. 17. (1) Министърът на околната среда и водите или оправомощени от него длъжностни лица организират и координират всички процедури, свързани с проверките на националната система по чл. 2, извършвани от съответните секретариати на РКОНИК и КТЗВДР.

(2) Органите по чл. 3 участват чрез свои представители в проверките по ал. 1.

(3) Изпълнителната агенция по околна среда координира включването в проверките по ал. 1 на представителите на органите по чл. 3.

(4) В рамките на проверките лицата по ал. 2 отговарят на въпроси от тяхна компетентност, включително предоставят на проверяващите необходимата допълнителна документация за произхода на натуралните или на други, свързани с тях показатели.

(5) По време на проверките по ал. 1 ИАОС осигурява на проверяващите пълен достъп до системата за документиране и архивиране на инвентаризациите по чл. 16.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Национална инвентаризация на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух" е изчисляване на количеството вредни вещества (замърсители), изхвърлени в атмосферния въздух. Инвентаризацията съдържа емисиите за един или повече атмосферни замърсители от всички категории източници за територията на цялата страна в рамките на една календарна година и доклад с тяхното описание.

2. "Национална инвентаризация на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух" е изчисляване на количеството парникови газове, определени в § 1, т. 41 от допълнителните разпоредби на Закона за ограничаване изменението на климата, изхвърлени в атмосферния въздух. Инвентаризацията съдържа емисиите на основните парникови газове и техните прекурсори от всички категории източници за територията на цялата страна в рамките на една календарна година и доклад с тяхното описание.

3. "Национална система за инвентаризации" са всички институционални, правни и процедурни механизми в Република България за оценка на антропогенни емисии по източници и поглътителни на парникови газове и на вредни вещества в атмосферата.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 5, т. 4 от Закона за ограничаване изменението на климата и чл. 131л, т. 5 от Закона за опазване на околната среда.

§ 3. Министърът на околната среда и водите осъществява координация и контрол по изпълнението на наредбата.

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1

към чл. 13, ал. 1, т. 1

Годишен план за действие за извършване и докладване на инвентаризациите на емисии вредни вещества и на парникови газове в атмосферата

№	Дейност	Начален срок	Краен срок	Отговорник	Коментар
1.					
...					
....					

Приложение № 2

към чл. 13, ал. 1, т. 5 и 6

Срокове за изпълнение на ангажиментите на Република България по КТЗВДР и РКОНИК

Конвенция	Срок за докладване*	Обхват на докладване	Институция, до която се докладва
КТЗВДР	31.12.XX+1	Инвентаризация на емисиите на серен диоксид, азотен диоксид, амоняк и неметанови въглеводороди	Европейската комисия и Европейската агенция по околна среда
КТЗВДР	15.02.XX+2	Инвентаризация на емисиите на вредни вещества в атмосферата	Секретариата на КТЗВДР и Европейската агенция по околна среда
КТЗВДР	15.03.XX+2	Национален доклад за инвентаризацията на вредни вещества в атмосферата	Секретариата на КТЗВДР и Европейската агенция по околна среда
РКОНИК	15.01.XX+2	Предварителни таблици и предварителен национален доклад (в CRF формат)	Европейската комисия и Европейската агенция по околна среда
РКОНИК	15.03.XX+2	Окончателни таблици и окончателен Национален доклад	Европейската комисия и Европейската агенция по околна среда
РКОНИК	15.04.XX+2	Окончателни таблици и окончателен Национален доклад (в CRF формат)	Секретариата на РКОНИК

*XX е годината, за която е изготвена инвентаризацията.